

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΝ ΤΑ... ΓΚΑΛΟΠ

Θεαματική αναδίπλωση Αλογοσκούφη στα τεκμήρια διαβίωσης

Στις καλές δες το δεύτερο πακέτο φορολογικών μέτρων. Για τρίτη φορά αναβάλλεται η αύξηση των αντικειμενικών αξιών στα ακίνητα.

Οικονομία Σελ. 3

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ • ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 18233 • ΕΤΟΣ 61ο

ΗΜΕΡΗΣΙΑ

ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΔΩΡΕΑΝ

ΜΙΑ ΠΑΥΣΑΝΤΙΑ ΣΥΛΛΕΚΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΜΕ ΜΟΝΑΔΙΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΜΕΓΑΛΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΙ ... ΚΟΣΜΟΣ

ΧΟΛΙΓΟΥΝΤ ΚΑΙ ΣΙΝΕΜΑ

Ρόμπερτ Κένα Φίλιπ Χόλμπερτ Τζ. Άρναλντ Νικολά Τσιφλίροφ

ΜΑΖΙ Η ΑΦΙΣΑ

ΜΕ ΤΟΝ ΑΛΦΡΕΝΤ ΧΙΤΣΚΟΚ

ΣΑΒΒΑΤΟ - ΚΥΡΙΑΚΗ 20 - 21 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2008 • ΤΙΜΗ 3,5 €

ΔΡΑΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΕΣ - ΦΟΒΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Εκρηξη στα επιτόκια

Στο 8% τα στεγαστικά - Ακριβαίνουν όλα τα δάνεια

➤➤ Θύματα της κρίσης όσοι πληρώνουν δόσεις στεγαστικών και καταναλωτικών δανείων ➤➤ Βρόχος ο δανεισμός για τις επιχειρήσεις ➤➤ Ερχονται και νέες αυξήσεις στις τιμές προϊόντων και υπηρεσιών

Γ.Κ. ΧΑΡΑΟΥΒΕΛΗΣ

Ορατός ο κίνδυνος να διολισθήσει σε άφρεση η ελληνική οικονομία

Β. ΜΠΑΛΛΗΣ

Οι τράπεζες θα μετακλιθούν το κόστος στους δανειολήπτες

Με νέες αυξήσεις στα επιτόκια θα αντιμετωπίσουν οι τράπεζες το αυξημένο κόστος δανεισμού. Σοβαρές επιπτώσεις στην οικονομία. **Σελ. 4, 6-8, Οικονομία Σελ. 11**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΧΡ. ΒΕΡΕΛΗ

«Πανστρατιά» για νίκη του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές όποτε κι αν γίνουν

Πολιτική πραγματικότητα, αν και δημοσκοπική ακόμη, η αλλαγή στο πολιτικό σκηνικό. Ζητείται σταθερή πλεύση. **Σελ. 20**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ Γ. ΒΑΓΓΙΩΝΑ

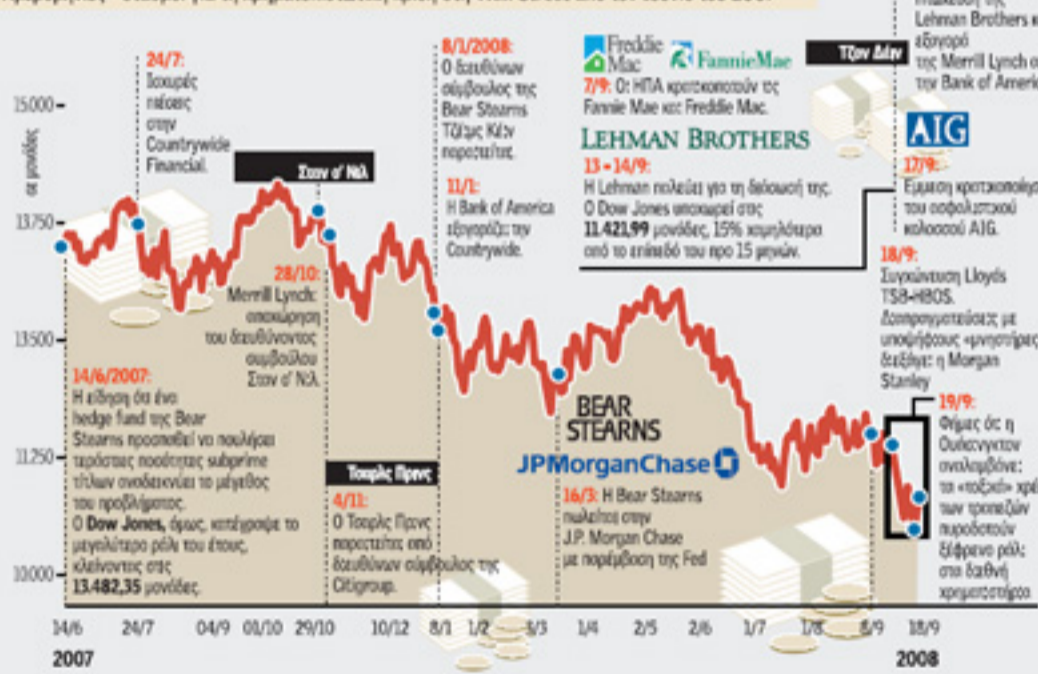
Ο Θ. Ρουσόπουλος να αποδείξει ότι είναι «καθαρός» στο ιερό σκάνδαλο

«Πρόσωπα που λόγω των τακτικών τους επαφών ταυτίστηκαν με τη Μονή Βατοπεδίου πρέπει να δώσουν αποδείξεις στους πολίτες για την ηθική τους καθαρότητα. **Σελ. 24**

Ο Dow Jones στη διάρκεια της πιστωτικής κρίσης

Ημερησινίες - σταθμοί για τη χρηματοπιστωτική κρίση στη Wall Street από τον Ιούνιο του 2007

Ανοδικό ξέσπασμα στις αγορές μετά τη διεθνή επιχείρηση διάσωσης

Οι διαστάσεις της κρίσης εμπιστοσύνης στον τραπεζικό τομέα, ανησυχίασαν σοβαρά τις ΗΠΑ, οι οποίες από κοινού με τη Μεγάλη Βρετανία και άλλες οικονομικές δυνάμεις ανέλαβαν πρωτοβουλίες. Πρώτη κίνηση ήταν η ταυτόχρονη απαγόρευση των ανοικτών πωλήσεων στις αγορές Λονδίνου και Νέας Υόρκης, ενώ το αμερικανικό σκέδιο να εγγυηθεί το Δημόσιο για τα «τοξικά» χρεόγραφα των τραπεζών οδήγησαν σε ανοδικό ξέσπασμα τις αγορές. **Οικονομία Σελ. 6-7, 12-21**

«ΞΕΘΟ» ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΛΟΙΟ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΡΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙ Ο Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Ποιο σχέδιο συζητά το Μαξίμου για ανασχηματισμό και πρόωρες

➤ Αν και οι ψυχραιμότεροι προτείνουν ανασχηματισμό τον Ιανουάριο, ο φόβος εδραίωσης της δημοσκοπικής υπεροχής του ΠΑΣΟΚ επαναφέρει σενάρια για επίσημη του ανασχηματισμού και των εκλογών ➤ Στροφή Γ. Παπανδρέου στον προγραμματικό λόγο

Με βουλευτές «εκτός ελέγχου» και με τις δημοσκοπήσεις να λειτουργούν ως αρνητικός πολλαπλασιαστής, το Μαξίμου σχεδιάζει κινήσεις ανακατάληψης της χαμένης πολιτικής του ηγεμονίας. **Σελ. 10, 12, 14**

Στις 21 Σεπτεμβρίου θα είμαστε Άγγλοι στο ραντεβού μας με την τύχη.

Πάμε ΣΤΟΙΧΗΜΑ

ΤΣΕΛΣΙ - ΜΑΝΤΣΕΣΤΕΡ Γ.

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΕΙ

Εφιάλτης ύφεσης πάνω από την ελληνική οικονομία

► Ο διευθυντής του οικονομικού γραφείου του πρώην πρωθυπουργού Κ. Σημίτη υποστηρίζει ότι όλη η πίεση θα καταλήξει στα νοικοκυριά

ΤΟΥ ΧΑΡΗ ΣΑΒΒΙΔΗ

Αισιόδοξος ότι η παγκόσμια οικονομία θα αποφυγή μια κατάρρευση αντίστοιχη εκείνης του 1929 εμφανίζεται ο Γκίκας Χαρδούβελης. Ο διευθυντής του οικονομικού γραφείου του πρώην πρωθυπουργού Κ. Σημίτη, την περίοδο 2000-2004, προειδοποιεί ότι η ελληνική οικονομία πρέπει πάλι να αποφυγή την ύφεση, καθώς θα αποδειχθεί εξαιρετικά δύσκολο να εξέλθει από αυτή. Δεν αποκλείει, όμως, και το ενδεχόμενο η κρίση να εξελιχθεί σε αφορμή διόρθωσης σημαντικών ανισορροπιών, όπως η υπερκατανάλωση των νοικοκυριών και το μεγάλο έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών.

Ο κ. Χαρδούβελης, αν και παραδέχεται ότι υπάρχουν οι προϋποθέσεις για να λάβει η κρίση τις διαστάσεις του '29, υποστηρίζει ότι οι αρχές θα καταφέρουν να αποτρέψουν μια τέτοια εξέλιξη. «Γνώρισα τον κ. Μπερνάνκε όταν ήμουν φοιτητής στο Χάρβαρντ και αυτός μετα-πτυχιακός στο MIT επειδή, με διαφορά τριών ετών, είχαμε κοινό καθηγητή-σύμβουλο, τον Dale Jorgenson».

Η διατριβή που τότε εκπονούσε και οι δημοσιεύσεις που τον έκαναν διάσημο είχαν ως αντικείμενο την περίοδο της Μεγάλης Ύφεσης 1929-1933. Έτσι, γνωρίζει πολύ καλά τα λάθη που έκαναν οι αρχές την εποχή εκείνη». Για τον λόγο αυτό πρωταρχικό μέλημα της Fed, σήμερα, είναι η τόνωση της ρευστότητας στην αγορά και όχι η «τιμωρία» των ιδιωτών που έλαβαν λανθασμένες αποφάσεις.

Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι η Fed θα «ξελασπώνει» τους πάντες, συνεχίζει ο κ. Χαρδούβελης. Ο κ. Μπερνάνκε γνώριζε ότι η χρεοκοπία της Lehman δεν θα προκαλούσε κατάρρευση του χρηματοοικονομικού συστήματος και επέλεξε εκεί να «τραβήξει τη γραμμή στην άμμο», σηματοδοτώντας ότι δεν μπορούν οι τραπεζίτες να ελπίζουν ότι οι φορολογούμενοι θα πληρώσουν τα δικά τους λάθη. Πέρασε ένα μήνυμα στην αγορά ώστε να μην επαναλαμβάνουν την ίδια ακραία συμπεριφορά κάποιου στο μέλλον. Η διάσωση του ασφαλιστικού κολοσσού AIG δεν αποτελεί αντίφαση, καθώς σε αυτή την περίπτωση υπήρχε όντως συστηματικός κίνδυνος.

Οι τραπεζίτες, από την πλευρά τους, αντιλήφθηκαν ότι δεν μπορούν να ελπίζουν στη διάσωση από το κράτος για τα προβλήματα που δημιουργήσε η απληστία τους. Ήταν ακριβώς αυτή η κατανόηση του μηνύματος Μπερνάνκε που, σύμφωνα πάντα με τον κ. Χαρδούβελη, έριξε τις τιμές των μετοχών την προηγούμενη εβδομάδα.

ΠΑΝΩ ΑΠΟ 2 ΤΡΙΣ. ΔΟΛ.

Παράλληλα, οι τράπεζες καλούνται σταδιακά να προχωρήσουν σε μείωση της μόχλευσης κεφαλαίων, η οποία συνεπάγεται ρευστοποίηση και αφαίρεση από την αγορά δεκαπλάσιων περιουσιακών στοιχείων από τα κεφάλαια που χάθηκαν και δεν αναπληρώθηκαν μέσω μετοχικών αυξήσεων. Ο κ. Χαρδούβελης εκτιμά ότι το τελικό ποσό ίσως ξεπεράσει τα 2 τρις. δολ. -περίπου τέσσερις με πέντε φορές την αξία του ενεργητικού του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

Προφανώς αυτές οι εξελίξεις επιβαρύνουν μια ήδη δύσκολη για την παγκόσμια οικονομία κατάσταση. Η στασιμότητα που όλοι προέβλεπαν για τις ΗΠΑ ίσως μετατραπεί σε ύφεση, καθώς οι τράπεζες θα πρέπει να περιορίσουν τις δανειοδοτήσεις τους. Στην ελληνική οικονομία οι επιπτώσεις της

► Γκίκας Χαρδούβελης, καθηγητής του Τμήματος Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοικητικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

κρίσης έρχονται μέσω δύο οδών:

Της αύξησης του κόστους χρήματος και της εξασθένησης της παγκόσμιας ζήτησης για προϊόντα και υπηρεσίες. Αντίθετα, μειωμένες αναμένονται οι επιπτώσεις για τις ελληνικές τράπεζες, των οποίων η κερδοφορία επιβραδύνεται αλλά δεν μειώνεται ούτε φυσικά γίνεται αρνητική, όπως στο εξωτερικό. Οι ελληνικές τράπεζες ακολούθησαν συντηρητική πολιτική το προηγούμενο διάστημα και δεν μπήκαν στο πακνίδι του εύκολου κέρδους με επενδύσεις σε ριζοκίνδυνους τίτλους.

Ο κ. Χαρδούβελης εκτιμά ότι η οριακή επιβάρυνση του κόστους δανεισμού από τη διατραπεζική αγορά για τις ελληνικές τράπεζες φτάνει την 1 έως και 1,5 ποσοστιαία μονάδα. Οι τράπεζες σιγά σιγά θα περάσουν εξ ολοκλήρου το αυξημένο αυτό κόστος στους πελάτες τους, γεγονός που μοιραία θα επιβαρύνει την ανάπτυξη. Οι ελληνικές επιχειρήσεις θα έχουν μικρότερο πρόβλημα, καθώς σε ένα έτσι κι αλλιώς πληθωριστικό περιβάλλον θα «περάσουν» το αυ-

ξημένο κόστος στις τιμές των προϊόντων τους. Έτσι, όλη η πίεση θα καταλήξει στα νοικοκυριά, ο δανειστής των οποίων ήδη παρουσιάζει σημαντικές ενδείξεις επιβράδυνσης.

ΜΙΑ ΘΕΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Από την υποχώρηση, όμως, των καταναλωτικών δαπανών ίσως να έχει να κερδίσει κάτι σημαντικό η ελληνική οικονομία. «Έτσι κι αλλιώς αντιμετωπίζουμε πρόβλημα υπερκατανάλωσης», σημειώνει ο κ. Χαρδούβελης. «Αν η εξασθένηση της κατατάσσεται μετωπίσει σε υποχώρηση των εισαγωγών, ίσως τελικά επιτευχθεί η συρρίκνωση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών, που αποτελεί σημαντικό πρόβλημα της οικονομίας».

Η κυβέρνηση, όμως, θα πρέπει να προσέξει να μην διολισθήσει η οικονομία σε ύφεση, γιατί σε μια τέτοια περίπτωση η έξοδος ενδέχεται να αποδειχθεί εξαιρετικά δύσκολη. «Με τη συναλλαγματική και τη νομισματική πολιτική να μην ελέγχονται πλέον από την Αθήνα και το υψηλό επίπεδο δημοσίου χρέους να περιορίζει τα περιθώρια άσκησης δημοσιονομικής πολιτικής, η ελληνική κυβέρνηση θα μπορεί να κάνει ελάχιστα για να αντιμετωπίσει ενδεχόμενη ύφεση», προειδοποιεί ο κ. Χαρδούβελης.

Όσο για τις αλλαγές που θα πυροδοτήσει η κρίση σε διεθνές επίπεδο, ο συνομιλητής μας παραπέμπει στις συζητήσεις που είχαν οι κεντρικοί τραπεζίτες, προ λίγων εβδομάδων στην επίσημη συνάντησή τους, στο Τζάκσον Χολ του Γουάϊνμινγκ. «Κάθισα και διάβασα τις αναλύσεις τους και βρήκα σε αυτές αρκετές ενδιαφέρουσες προτάσεις για μεταβολές στο ρυθμιστικό πλαίσιο. Ουδείς, όμως, μιλιά για την 'αμπακέρα' και όλοι επιμένουν ότι εταιρείες και αγορές πρέπει να αφεθούν ελεύθερες», καταλήγει ο κ. Χαρδούβελης. Τουλάχιστον από την κρίση του '29 προέκυψε το κοινωνικό κράτος...

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Στα 300-350 εκατ. ευρώ το άνοιγμα στη Lehman

► Τη μεγαλύτερη έκθεση διαθέτει ξένη τράπεζα που δραστηριοποιείται στην ελληνική αγορά

Στην περιοχή των 300-350 εκατ. ευρώ εκτιμάται, παρά τις επίσημες διαψεύσεις, το άνοιγμα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στα «αμάρτωλά» προϊόντα της Lehman Brothers.

Τη μεγαλύτερη έκθεση φέρεται να διαθέτει ξένη τράπεζα που δραστηριοποιείται στην ελληνική αγορά, η οποία έχει πουλήσει σε πελάτες της ομόλογα της Lehman. Όσο για τις τοποθετήσεις εφοπλιστών σε προϊόντα της Lehman εκτιμάται ότι πρόκειται για μεγάλα ποσά, ωστόσο η νευρική πορεία της θα έπρεπε, όπως τονίζουν τα στελέχη των τραπεζών, να είχε εκτιμηθεί καλύτερα από τους εν λόγω πελάτες.

«Ακόμη κι αν τα ποσά αυτά ισχύουν ή είναι λίγο υψηλότερα δεν αποτελούν αναστρέψιμη απειλή για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα», τονίζει υψηλόβαθμο στέλεχος ελληνικής τράπεζας και προσθέτει: «Η συνεχιζόμενη κρίση που πλήττει τις τράπεζες σε διεθνές επίπεδο, ευτυχώς δεν πλήττει την καρδιά των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων καθώς δεν υπήρξε -εξαιτίας άλλων προτεραιοτήτων- έκθεση στα σύνθετα χρηματοοικονομικά προϊόντα και σε δάνεια υψηλού κινδύνου».

«Ουδενμία έκθεση σε προϊόντα της αμερικανικής τράπεζας δε διαθέτει ο όμιλος της Εθνικής Τράπεζας, ούτε θυγατρική αυτού», τονίζει υψηλόβαθμο στέλεχος της Τράπεζας. Αντίστοιχες ήταν και οι δηλώσεις στελεχών της Eurobank. Στο ίδιο ύψος κινήθηκαν και οι δηλώσεις των στελεχών της Πειραιώς. Στον όμιλο της Alpha εκτιμάται ότι η έκθεση σε ομόλογα και προϊόντα της Lehman είναι «μικρά» (20-25 εκατ. ευρώ). Μεγαλύτερη στα 50 εκατ. ευρώ, σύμφωνα με πληροφορίες, εκτιμάται η έκθεση της ΑΤΕ, ενώ οριακή φέρεται να είναι και η έκθεση της Εμπορική.

ΒΥΡΩΝ ΜΠΑΛΛΗΣ

Η αύξηση των επιτοκίων θα συνεχιστεί

ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Η ελληνική οικονομία θα πληγεί από τη διεθνή οικονομική κρίση και αναμένεται περαιτέρω διολίσθηση, ωστόσο διαθέτει αντοχές. Έτσι, περιγράφει τις συνέπειες της κρίσης στη χώρα μας ο αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος της Eurobank κ. Βύρων Μπαλλής, ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απόψεις του για το μέλλον γενέσθαι στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα και τις επιπτώσεις της κρίσης στους δανειολήπτες.

«Η ελληνική οικονομία θα αρχίσει σιγά-σιγά να νιώθει τους κραδασμούς της παγκόσμιας κρίσης, κυρίως στο υποτοκισμό του ρυθμισμού», υποστηρίζει.

ΑΚΡΙΒΟ ΧΡΗΜΑ

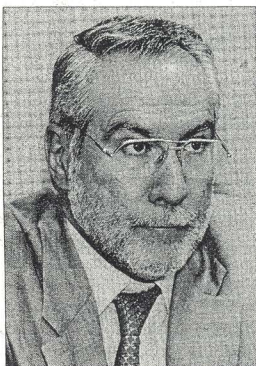
«Η αύξηση των επιτοκίων θα συνεχιστεί», προαναγγέλλει ο Β. Μπαλλής και επισημαίνει πως η αναγκαιότητα αυτή προκύπτει από τη νευρική κρίση που ταλανίζει τις αγορές χρήματος. «Σήμερα δεν υπάρχουν διαθέσιμα κεφάλαια στις αγορές χρέ-

ματος, καθώς η μία τράπεζα δεν δανείζει την άλλη, με συνέπεια να έχει κλείσει η κίνηση της ρευστότητας», αναφέρει, και προσθέτει πως η εξέλιξη αυτή οδηγεί στην αύξηση του κόστους χρήματος. Για τις συνέπειες στους δανειολήπτες υποστηρίζει ότι άμεσα οι τράπεζες θα προχωρήσουν σε αυξήσεις επιτοκίων από 0,50% έως 1% μετακυλίοντας το κόστος του χρήματος στους δανειολήπτες. «Η μεγαλύτερη αύξηση θα πραγματοποιηθεί στα δανειακά προϊόντα που εμπεριλαμβάνουν μεγαλύτερο ρίσκο (κα-

ταναλωτικά και χορηγήσεις προς επιχειρήσεις). Τα στεγαστικά ανήκουν στην κατηγορία των χορηγήσεων με μικρότερο ρίσκο, άρα η αύξηση θα είναι χαμηλότερη», τονίζει.

ΑΝΑΤΡΕΠΤΙΚΗ ΠΡΟΒΛΕΨΗ

Αν και το κλίμα στις αγορές είναι δυσμενές ο Β. Μπαλλής δεν αποκλείει αυτό που φαντάζει ως αδύνατο. Την αποκλιμάκωση των επιτοκίων προς το τέλος του έτους, υποστηρίζει, προϋποθέτει ότι οι αγορές θα σταθεροποιηθούν.

► Ο αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος της Eurobank βλέπει περιορισμό της ανάπτυξης.